

Arnold Reijndorp (2004) Stadswijk: stedenbouw en dagelijks leven. Den Haag: NAI Uitgevers.

Wat hebben stedenbouw en dagelijks leven met elkaar te maken? "Heel veel, en niets," meent Arnold Reijndorp in zijn boek 'Stadswijk: stedenbouw en dagelijks leven'. Reijndorp is een bekende naam voor wie geïnteresseerd is in publicaties op het gebied van stedelijkheid. Als onafhankelijke onderzoeker behandelt hij stedelijke vraagstukken: van herstructurering tot publiek domein en van architectuur tot sociologie. Dit boek vormt naar eigen zeggen het resultaat, of de tussenstand, van vijftien jaar onderzoek naar de relatie tussen stedenbouw en het alledaagse leven. Zijn eerdere publicaties gingen onder andere over oude stadsbuurten in Amsterdam en Rotterdam en nieuwe wijken buiten de stad, waarin de grote waarde lag in bloemrijke interviewcitaten.

Reijndorp vertrekt in 'Stadswijk' vanuit de veronderstelling dat oorspronkelijke bewoners, immigranten en nieuwe stedelingen samen de basis vormen van de huidige sociale diversiteit in de oude wijken van grote steden. In relatie tot het stedelijke vernieuwingsbeleid koppelt hij deze groepen aan de verhalen die zij zelf over hun buurt vertellen, uitdrukking van identiteit, en de opvattingen die anderen over de buurt hebben, de beeldvorming. In drie hoofdstukken worden de posities en opvattingen van de te onderscheiden groeperingen beschreven.

De zogenaamd oorspronkelijke bewoners hebben mettertijd het archetypische en nostalgische imago van 'blanke pitten' gekregen. Deze categorie bewoners beleeft de veranderingen in de volksbuurt op twee manieren: enerzijds met een gevoel van verdrongen te worden, anderzijds met een gevoel van berusting. De groep van nieuwe stedelingen speelt een belangrijke rol in de herwaardering van de stad. Hun levenswijze is van meet af aan verbonden geweest met de culturele vernieuwing die deze herwaardering inluidde. De stad van de nieuwe stedelingen is er een die zij zelf hebben gecreëerd. Zij verbinden voorzieningen met een aantrekkelijk stedelijk milieu en houden dit netwerk in stand. Immigrantten, ten slotte, staan voor een keuze tussen continuïteit en breuk. Zij neigen naar ruimtelijke concentratie en eigenen zich de ruimte toe door middel van eigen voorzieningen en ontmoetingsplaatsen. Echter, ook zij zijn in toenemende mate bezig met de individuele wooncarrière.

Volgens Reijndorp leven deze groepen grotendeels in gescheiden werelden, maar in het publieke domein komen ze samen. Nieuwe groepen bewoners domineren het publieke domein en hebben vaak niet in de gaten dat ze ongeschreven regels overtreden. Dit kan tot onbegrip leiden. Alledaagse stedenbouw is, zo stelt Reijndorp, niet meer en niet minder dan het scheppen van ruimtelijke en daarmee samenhangende sociale voorwaarden om het stedelijke wonen mogelijk te maken. Verschillende groepen bewoners moeten zich kunnen identificeren met hun buurt. Dit betekent dat zij niet alleen gedeelde ruimtes moeten hebben, maar ook eigen ruimtes. Stedenbouw en architectuur moeten daarom rekening houden met fysieke en sociale grenzen en begrenzingsen. Alleen met zichtbare en voelbare grenzen kan duidelijkheid ontstaan over omgangsregels tussen verschillende groepen gebruikers in een buurt of wijk.

Arnold Reijndorp levert met dit boek een omvangrijk kwalitatief onderzoek af. Het is duidelijk dat het een product is van vele jaren van interview, discussie en publicaties. Theorieën en opvattingen van vakspecialisten en een omvangrijke selectie uit eigen werk worden in 224 pagina's in rap tempo behandeld. Daarbij wordt wel enige voorkennis verondersteld. Er blijken bijvoorbeeld veel aspecten een rol te spelen in het functioneren van achterstandswijken, maar de onderlinge verbanden worden niet altijd even expliciet gemaakt. Hierdoor kan een lezer zich gemakkelijk wat verloren gaan voelen. De geïnteresseerde leek zal misschien moeite hebben met de informatiedichtheid, maar hij kan tegelijkertijd moed putten uit de zeer gemakkelijke en informatieve interviews en levensverhalen van de burgers waar het allemaal om dient te gaan. Deze publicatie is om twee redenen relevant. Ten eerste vormt het een zeer uitgebreid overzicht van theorieën met betrekking tot de stad en het stedelijke leven. Tegelijkertijd staat 'Stadswijk: stedenbouw en dagelijks leven' met beide benen op de grond. Het alledaagse wordt geschetst met behulp van de meest betrouwbare bron die er bestaat: het verhaal van de bewoner.

CASPER STELLING

